

Hold

Reinhold-kráter

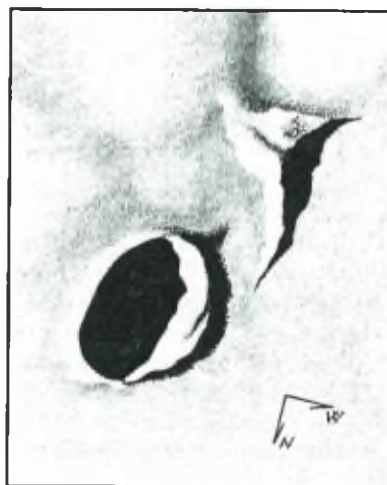
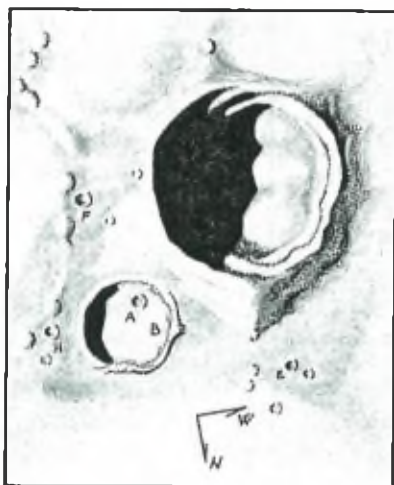
2003.02.11.17:10–17:30UT, Col.=
30°40–30°49, 200/1000 reflektor,
S: 8, T: 5

250x: Nagyméretű, 48 km átmérőjű, feltűnő kráter a Copernicustól DDNy-ra. Jellegetes gyűrt sáncfala a külső részén északi irányban csörszerű formációt alkot. A „csőr” átellenes oldalán belülről grízés hatású a felület. Egyébként a kráter belső, megvilágított felületére az erős inhomogenitás jellemző. Az ÉK-re lévő Reinhold B peremének északi része egyenetlen. A benne lévő kicsi A jelű kráterecske

is jól látszik, még vet kis árnyékot belsejébe a keleti fala. Keletre dombok, dómok, buckák, mélyedések gyöngyfűzére hasonlító ívelt vonulata látható, melynek része az F és H is. (Józsa Sándor)

Észlelő	Észl.	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	3	21Y
Boleska Gábor (Budapest)	3	10 L
Csörgits Gábor (Budapest)	13	15,3 T
Éder Iván (Budapest)	6	15,2 MN
Kiss Gábor (Salgótarján)	7	25 C
Kocsis Antal (Balatonfűzfő)	4	23 Y, 15,5 T
Kovács Károly (Kunszentmárton)	1	17 T
Kubus Gyula (Bátonyterenye)	7	25 MC
Ladányi Tamás (Veszprém)	3	25 C
Megyes István (Budapest)	2	15 T
Novák András (Veszprém)	2	15 T
Székffy Tamás (Budapest)	2	15,2 MN
Vingler Béla (Győrújfalú)	7	30 T

2002. november–2003. április folyamán 13 megfigyelő 60 észlelést végzett

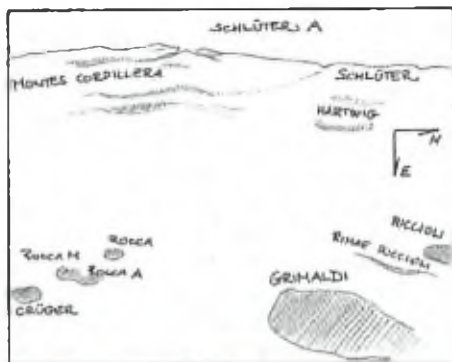
A Reinhold-kráter (balra) és a Delisle-kráter vidéke (jobbra) Józsa Sándor rajzain

Delisle, Mons Delisle

2003.02.12. 17:35–17:55 UT, Colong.=

42°68–42°85, 200/1000 reflektor, S: 6, T: 4

250x: A Delisle ÉNy-i sáncfalán hasadás, némi egyenetlenség érzékelhető. A krátertől délre szép „felföld” nyúlik a Diophantusig, de a Rima Diophantus nem látszik. A Mons Delisle ennél a megvilágításnál olyan, mint egy farkasfog. Látszik még a Diophantus B és K is. (Józsa Sándor)

Schlüter, Montes Cordillera környéke

2003.02.15. 18:10–18:25 UT, Colong.=

79°40–79°52, 200/1000 reflektor, S: 6, T: 4

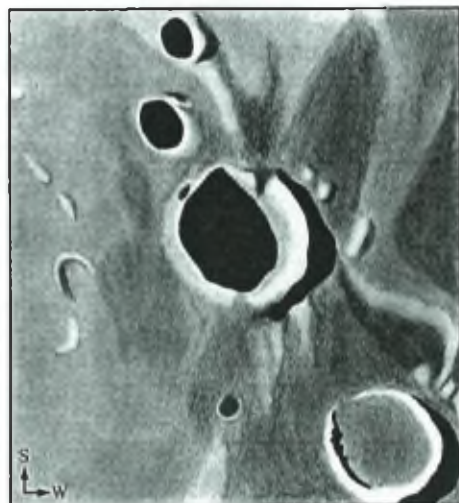
250x: Izgalmas dolog volt a peremrajz elkészítése, de igencsak emberpróbáló a látottak értelmezése ilyen erősen torzult formáknál. A nagyméretű Grimalditól nyugatra a perem felé található a Montes Cordillera és a Schlüter A találkozásánál a rajzolt kettéosztott árnyékalakzat található. (Józsa Sándor)

Bullialdus-kráter

2003.01.12. 17:35–17:50 UT, Colong.= 25°78–25°90, 153/910 reflektor, S: 5–6, T: 5

218x: A terminátor közelsége miatt a Bullialdus belsejének túlnyomó része árnyékos, hasonlóan a délről szomszédos két kráterhez (A és B). Ezt jól ellenpontosza az ÉNy-ra fekvő Lubiniecky-romkráter, amelynek sekélysége miatt csak sáncai kontrasztosak. A keleti kráterfal ívén több kiemelkedő csúcs látható, ezt szabálytalan árnyéka is jól kiemeli. A Bullialdus sáncai gyűrődtek, ezt különböző intenzitású területekként jól lehet érzékelni. A kráter-sánc É-on és DDNy-on is megszakadni látszik, utóbbi feltűnőbb. A sánc DK-i részébe egy mélyebb gyűrődés (vagy kis kráter) ágyazódik be. A Bullialdus környezete rendkívül látványos, inhomogén, több sziklatomb, kisebb kráterek (F, R) és eltérő intenzitással jellemezhető különböző lejtésű területek észlelhetők ebben a megvilágításban. (Csörgöts Gábor)

Fra Mauro A, Bonpland σ hegyvonalat

2003.01.12. 19:20–19:35 UT, Colong.= 26°65–26°78, 153/910 reflektor, S: 5–6, T: 5

218x: A Mare Insularum és a Mare Cognitum határán lévő terület, a Fra Mauro-kártertől és Bonplandtól nyugatra. Az észlelt területen érdekes sziklavonulatok láthatók, a nagyobb, egybefüggő tömb a (Bonpland σ jelű) látványos árnyékot vet, noha a terminátor már nincs közel. Tőle nyugatra egy erősen tagolt, de jóval alacsonyabb, északra pedig 4 kicsi sziklatömb látszik. A Mare Insularum irányába eső Fra Mauro A és C jelű kráterek könnyen észlelhetők; vélhetően sekélyek, mert belsejük nincs teljesen árnyékban. A Bonpland σ hegytömb DK-i oldalán három kis kráter fekszik, az L jelű a legnagyobb. Innen délre egy a krátereknél látványosabb és magányos sziklatömb látható, ez a μ jelű. Ettől keletre egy kevésbé kontrasztos alakzat észlelhető, ami sokkal inkább dóm-, semmint dombszerű ebben a megvilágításban. A területen több kisebb kiemelkedés, vonulat és végigkövethető, az eltérő lejtésű és magasságú területek jól érzékelhetően különböző intenzitásvizonyokkal jelennek meg. (Csörgits Gábor)

Byrgius-kráter

2003.02.14. 18:45–19:00 UT, Colong.= 67°60–67°73, 153/910 reflektor, S: 5, T: 5

151x: Éppen a terminátor szélén látható a Byrgius-kráter, nyugati sánca mögött még csak néhány kiemelkedő alakzatot, valamint a szomszédos D jelű kráter magasabb részeit éri a napfény. A Byrgius belsejének kb. 75%-a árnyékos; a kis szögben megvilágított DNy-i rész inhomogén, itt több részlet is megfigyelhető, de a nyugtalan levegő miatt pontos észlelésük bizonytalan. Rendkívül látványos a K-i falba ágyazódott A jelű kráter, amelynek K-i része ebben a megvilágításban fényes, hegyes szarvként észlelhető. Az alakzat szépségét még jobban kiemeli hasonló árnyéka, ami éppen a Byrgius Ny-i sáncán belülré esik. A könnyen azonosítható A kráter mellett több egyenetlenség is észlelhető a Byrgius K-i sáncán. A kráter környezete részletekben gazdag, több vonulat, kisebb-nagyobb kráterek (B, K, névtelenek) és eltérő intenzitású kiemelkedő vagy mélyebb fekvésű területek láthatóak. (Csörgits Gábor)

Hevelius, Lohrmann, Cavalerius

2003.02.14. 16:25–16:55 UT, Colong.= 66°36–66°62,
200/1000 reflektor, S: 8, T: 5

250x: A Cavalerius nagyméretű, feltűnő kráter (58 km) északra a Heveliustól. Alakja erősen torzult a rálátás miatt, 1:2 arányban elliptikus. Éppen a terminátoron látható, belsejét teljes egészében árnyék borítja, csupán a nyugati kráterperem felső részének belső felét éri a napfény. ÉK felé egy hegyvidék található, amely a rajzon látható módon erősen tagolt és környezeténél kissé sötétebb intenzitású. (Józsa Sándor)

2003.02.14. 19:15–19:30 UT, Colong.= 67°86 – 67°98,
153/910 reflektor, S: 5, T: 4

151x: A Hevelius-kráteren halad át a terminátor, egyetlen Ny-i sáncfala világító ívként hasít a Hold még árnyékos térségébe. Az egyenetlenségek egy részét a falba ágyazódott kráterek okozzák, a B jelű igazán látványos alakzatként észlelhető. A Hevelius belsejének jelentős része árnyékos, azonban középtájon egy magasabb fekvésű területet már kis beesési szöggel ugyan, de elérnek a napsugarak. Ezen belül is eltérő intenzitású részletek láthatóak, a kráter közepén pedig fényes alakzatként vélhetően a központi csúcs (α) észlelhető. Ezekről a függetlenül, a kráterbelső árnyékában az A jelű kráter sáncának K-i íve kontrasztosan jelenik meg. A Hevelius D-i és É-i szomszédja, a Lohrmann- és a Cavalerius-kráter is a terminátoron fekszik, sáncaikat éri a napfény, belsejük gyakorlatilag teljes árnyékba borult. A kráterhármast K-ről határoló terület inhomogén, a számos sziklatömb és a kisebb kráterek a Hevelius DK-i sáncának látványos, többszörös gyűrődéseihez hasonló intenzitás-különbséggel észlelhetők ebben a megvilágításban. (Csörgits Gábor)

KOCSIS ANTAL

Új Hold-észlelőlap

Új Hold-megfigyelés észlelőlapot szerkesztettünk: a májusi CD-mellékleten már ez az új észlelőlap szerepel. A formátum változásán kívül csak annyi történt, hogy a régi HK (a Hold kora az újhold óta) helyett a már jól bevált Colongitúdó érték megadása szerepel az észlelőlapon (az észlelés kezdetének és végének megfelelő Colongitúdó). Az új észlelőlap digitális változatát bárkinek elküldöm csatolt fájlként, ha ír címemre (kocsisan@vnet.hu), továbbá szívesen szolgálok felvilágosítással Hold-észlelési kérdésekben. (Koc)